

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 224

Yemen’de Yeni Bir Kırılma Noktası

Hürmüz Boğaz’ında İran- ABD Gerilimi ve Küresel Enerji Güvenliği

Tigray Bölgeselleşmesi: İç Savaşta Etiyopya-Eritre Güvenlik İkilemine

ABD, Rusya Dizele Anlaşması ve Avrupa’nın Güvenlik Açmazı

Filistin’de Seçimlerin Ertelenmesi: Meşruiyet ve Dış Beklentiler Arasında Filistin Yönetimi

Avrupa’nın Enerji İkilemi: Bulgaristan’ın Rusya Politikasındaki Ayrışma

Japonya’nın Nükleer Olmayan Üç İlkesinin Geleceği Ne Olacak?

Rusya-Ukrayna Savaşı’nda Enerji Ateşkesi: Diplomatik Belirsizlik

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Yemen'de Yeni Bir Kırılma Noktası

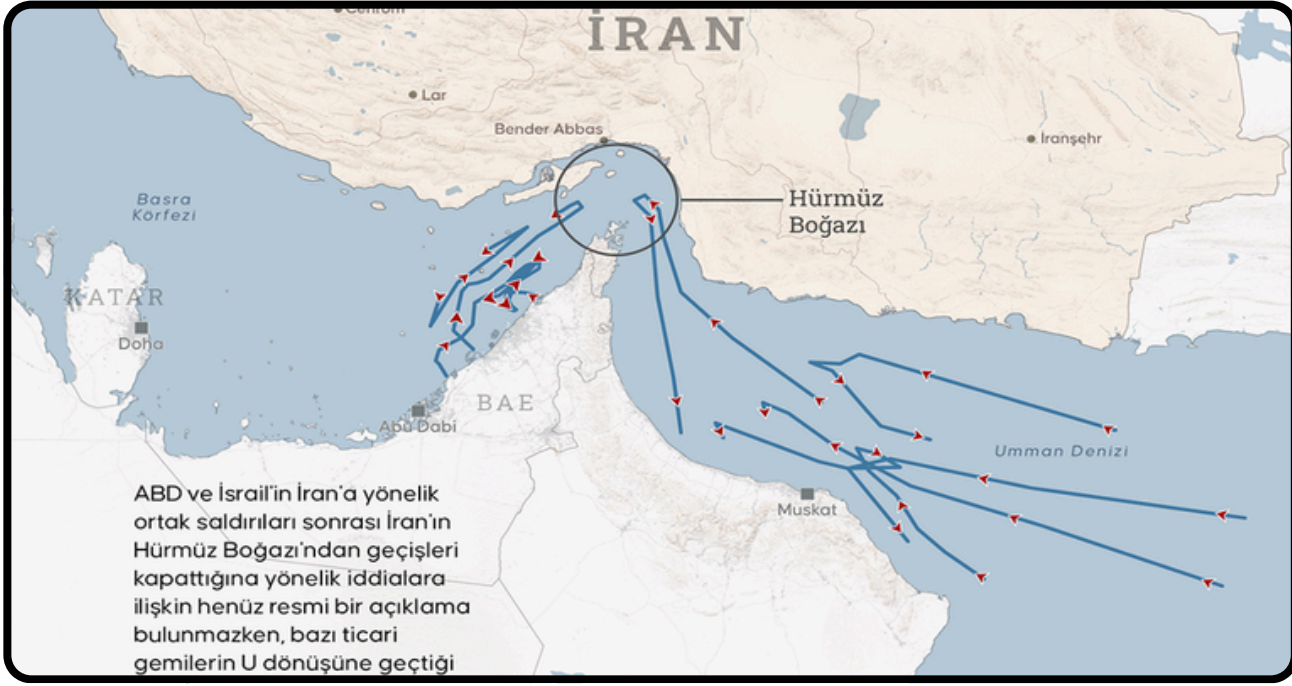
Yemen'de Husiler (Ensarullah) tarafından uluslararası toplumun tanıdığı, hükümetin geçici başkenti Aden'deki el-Maşık Cumhurbaşkanlığı Sarayı'na ve Suudi Arabistan'ın önemli altyapı tesislerine aynı anda balistik füze saldırıları düzenlendi. Bu saldırılar, Yemen krizini yeni ve tehlikeli bir aşamaya taşıdı. 15 Ekim 2026'da gerçekleşen bu hava saldırıları sadece sahadaki askeri dengeleri sarsmadı. Aynı zamanda bölgedeki askeri gerilimin doğrudan Körfez güvenliğini tehdit edecek düzeye geldiğini gösterdi. Yemen Sağlık Bakanlığı ve Enformasyon Bakanı Muammer el-Eryani'ye göre Husiler, Aden'deki Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nı hedef alan en az beş balistik füze fırlattı. Saldırıda Başbakan ve üst düzey yetkililerin korumaları da dahil olmak üzere en az beş kişi hayatını kaybetti. On altı kişi yaralandı. Saldırı sırasında sarayda bulunan Başbakan ve hükümet üyeleri yara almadan kurtuldu. Buna rağmen bu saldırı, Husi güçlerinin meşru hükümetin merkezini doğrudan hedef aldığı ilk ve en büyük eylemlerden biri olarak kayıtlara

geçti. Aynı dönemde Suudi Arabistan öncülüğündeki Koalisyon Güçleri Sözcüsü Tümgeneral Turki el-Maliki, Husilerin son 11 gün içinde Riyad'daki Kral Halid Uluslararası Havalimanı'na en az 20 saldırı düzenlediğini ve onlarca liman ve petrol tesisini hedef aldığını yazılı açıklamayla doğruladı. Koalisyon kaynakları, bu saldırılar yüzünden 17 kişinin öldüğünü ve 300'den fazla kişinin yaralandığını belirtiyor. Ayrıca Husilerin, bölgedeki diğer aktörlerden füzeler ve insansız hava aracı parçaları temin ettiğini öne sürüyorlar. Suudi liderliğindeki koalisyonun peş peşe gelen basın toplantıları, askeri ve savunma zafiyetlerini kapatma çabası olarak görülüyor. Hava savunma sistemlerine rağmen balistik füzelerin havaalanlarına ve stratejik tesislere ulaşabilmesi, Suudi Arabistan'ın bölgesel caydırıcılık imajına ciddi zarar veriyor. Aden'e yapılan saldırı, stratejik Taiz vilayetinde yoğunlaşan şiddetli çatışmalarla aynı zamanda yürütülüyor. Taiz ve çevresindeki (Dhubab Havalimanı dahil) kontrolü ele geçirmek, Kızıldeniz ile Aden Körfezi'ni bağlayan önemli Bâbülmendep Boğazı üzerinde hakimiyet sağlamak anlamına geliyor. Çatışmaların sağlık sistemini çökme noktasına getirmesi, bir milyondan fazla insanın gıda yardımından mahrum kalması ve insani krizin derinleşmesi, Yemen'in yeniden kontrolsüz bir büyük iç savaşa sürüklendiğini gösteriyor. Husilerin saldırı alanını hem Yemen içindeki meşru hükümet merkezlerine hem de Suudi

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Arabistan'ın sivil ve ekonomik altyapısına genişletmesi, çatışmanın maliyetini Suudi koalisyonu için taşınamaz hale getirmeyi amaçlıyor. Geldiğimiz noktada, diplomatik yolların tıkanması ve sahadaki tırmanma, Yemen'deki ve bölgesel ölçekteki güvenlik düzenini uzun süreli bir istikrarsızlığa mahkûm ediyor.

Hürmüz Boğaz'ında İran- ABD Gerilimi ve Küresel Enerji Güvenliği

İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İsmail Bekayi, düzenlediği haftalık basın toplantısında, "ABD, övünerek sürdürdüğü ve tamamı bir ülkeye yönelik askeri saldırı niteliği taşıyan deniz ablukası ve ekonomik savaş yoluyla Hürmüz Boğazı'nı ve bölgeyi güvensiz hale getirmekte ısrar ettiği sürece boğazda güvenlik yeniden sağlanamayacaktır. Biz de mevcut durumdan memnun değiliz. Çünkü Hürmüz Boğazı'nın güvenliğine en çok bizim ihtiyacımız var. Ancak ABD'nin saldırgan eylemleri hem bölgeye hem kendisine hem de tüm dünyaya zarar veriyor" ifadelerini kullandı. İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Bekayi, düzenlediği haftalık basın toplantısında gündeme ilişkin

açıklamalarda bulundu. ABD'nin Hürmüz Boğazı'ndaki enerji sevkiyatının normale döndüğü yönündeki açıklamalarına tepki gösteren Bekayi, "ABD'lilerin iddiaları, sahada gördüğümüz gerçeklerle hiçbir şekilde örtüşmüyor. Hürmüz Boğazı'nın artık bir etkisinin kalmadığını ve İran'ın elindeki kozu kaybettiğini iddia etmeye devam edebilirler. Ancak biz kendi işimizi yapıyoruz" diye açıklamalarda bulunmuştur. Uluslararası piyasaların da ABD'nin açıklamalarına itibar etmediğini savunan İsmail Bekayi, "Piyasaların da bu tür iddiaları pek ciddiye aldığını düşünmüyorum. Çünkü piyasaların kendine özgü bir işleyişi var. Uluslararası gelişmeler ve ülkelerin yakıt ihtiyaçlarını karşılamak için başvurduğu yollar da gerçek durumu açıkça ortaya koyuyor. Ancak şunu belirtmek isterim ki Hürmüz Boğazı'nda yaşanan gelişmeler, İran'ın elini güçlendirmek veya boğazı bir baskı aracı olarak kullanmak amacıyla ortaya çıkmadı. 28 Şubat'tan bu yana Hürmüz Boğazı'nda yaşananlar, ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırılarının doğrudan sonucudur. İran'ın en uzun kıyı şeridinde sahip olduğu bu su yolu, ülkemize yönelik saldırılarda kullanıldı. Biz de bu şartlar karşısında uluslararası hukuk çerçevesinde bir dizi önlem aldık" ifadelerini kullandı. İran-İsrail-ABD üçgeninde bugün yaşanan kriz, çoğu Batılı yorumcunun sunduğu gibi yalnızca "İran kaynaklı bir güvenlik tehdidi" değildir. Aksine, mevcut tablo dikkatle okunduğunda, krizin temel

hızlandırıcılarının İsrail'in bölgesel saldırganlığı ve ABD'nin seçici hukuk anlayışı olduğu görülmektedir. Hürmüz Boğazı etrafında oluşan kırılganlık, çoğu zaman İran'ın olası kapatma tehdidi üzerinden tartışılmakta; fakat bu tehdidi doğuran yapısal nedenler özellikle görünmez kılınmaktadır. Oysa taraf aksiyonları birlikte okunduğunda çok daha sarsıcı bir gerçek ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki, Hürmüz'deki kriz, yalnızca bir boğaz krizi değil; İsrail'in stratejik istikrarsızlaştırma siyaseti ile ABD'nin norm koyucu değil norm eğip büken güç siyaseti arasındaki ortak ürünüdür. İsrail bakımından mesele, salt İran'a dönük güvenlik refleksi olarak açıklanamayacak kadar geniştir. İsrail'in İran'a yönelik saldırıları yalnızca iki devlet arasındaki askeri gerilimi artırmamış; bölgesel ve küresel güvenlik mimarisini sarsacak yeni bir evre başlatmıştır. İsrail saldırıları, Orta Doğu'daki güç dengesini bozmakta, çatışmayı doğrudan başka bir evreye taşımakta ve küresel enerji güvenliğini tehdit etmektedir. Daha da önemlisi, İsrail'in İran saldırıları, ABD-İran müzakerelerini sabote eden ve tüm bölgeyi ateşin içine çekmeyi amaçlayan bir "stratejik istikrarsızlaştırma" politikası olarak değerlendirilmektedir. Burada dikkat çekici olan, İsrail'in güvenlik üretmediği; tersine, güvenlik krizini derinleştirerek kendi saldırgan kapasitesini meşrulaştıran bir siyaset izlemesidir. Başka bir ifadeyle, İsrail tehditleri bertaraf eden değil, tehdidi büyütüp sonra o

tehdide karşı daha fazla güç talep eden bir aktör gibi hareket etmektedir. İran'ın nükleer programı, bölgesel milis ağları veya füze kapasitesi ne kadar tartışmalı olursa olsun, İsrail'in önleyici saldırı (uluslararası hukukta tartışmalı "pre-emptive strike") adı altında yürüttüğü çizginin sonucu diplomatik çözüm değil, çatışmanın kurumsallaştırılmasıdır. ABD ile İran, küresel enerji arzı üzerindeki olası güvenlik ve ekonomik etkilerine ilişkin endişeler sürerken denizlerde karşılıklı baskı adımları atıyor. Sahadaki gerilim artarken Tahran, Washington ile yürütülecek olası müzakerelerde yedi şartının yerine getirilmesi konusundaki ısrarını sürdürdü. İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan ise diplomatik istişarelerin devam etmesinin önemini vurguladı. ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (CENTCOM), Amerikan uyarılarını dikkate almayarak İran'a uygulanan deniz ablukasını aşmaya çalışan bir ticari yük gemisinin Umman Körfezi'nde etkisiz hâle getirildiğini açıkladı. CENTCOM'un X platformu üzerinden yayımladığı açıklamada, ABD'ye ait bir savaş uçağının Panama bayraklı, "Ocean Molika" adlı ve "Arika Sun" olarak da bilinen geminin kış bölümünü hassas güdümlü mühimmatla hedef aldığı belirtildi. Açıklamada, saldırının geminin tahrik sistemini devre dışı bıraktığı, ancak gemiye ve mürettebatına tamamen zarar verilmediği ifade edildi. Öte yandan İngiltere Deniz Ticaret Operasyonları (UKMTO),

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

dün Hürmüz Boğazı'nda bir tankerin kimliği belirsiz bir mühimmatla hedef alındığını bildirdi. Geminin kaptanının verdiği bilgiye göre, mühimmat tankerin iskele tarafına isabet etti ve gemide yangın çıktı. İran Devrim Muhafızları da boğazdan geçişi sırasında deniz mayınına çarpan bir petrol tankerinde patlama meydana geldiğini ve yangın çıktığını duyurdu. Ayrıca açıklamada, ABD kuvvetlerinin Körfez'deki ortaklarının pazartesi günü boğaz üzerinden 19 milyon varilden fazla ham petrol taşımalarına yardımcı olduğu savunuldu. Washington ile Tahran arasında deniz güvenliği ve küresel petrol sevkiyatı açısından kritik öneme sahip Hürmüz Boğazı'nın kontrolüne ilişkin gerilimin son günlerde arttığı görülmektedir. İran Devrim Muhafızları Ordusu Deniz Kuvvetlerinden bir yetkili dün, Hürmüz Boğazı'na yaklaşımları halinde ABD savaş gemilerini batırmakla tehdit ederek İran kuvvetlerinin olası bir karşılaşma için geri sayımda olduğunu belirtmiştir.

Tigray Çatışmasının Bölgeselleşmesi: İç Savaşın Etiyopya-Eritre Güvenlik İkilemine
13 Ekim 2026'da Etiyopya hükümet güçlerinin

Tigray'ın kuzeyinde ilerleyerek Eritre sınırındaki Zalambessa'ya ulaşması, bölgede yeniden yükselen çatışmanın yalnızca Etiyopya'nın iç güvenlik meselesi olarak kalmayabileceğini göstermiştir. Etiyopya'nın Eritre'yi Tigray'daki silahlı grupları desteklemek ve kendi topraklarına asker göndermekle suçlaması, Eritre'nin ise bu iddiaları reddetmesi, yerel çatışmanın giderek iki devlet arasındaki daha geniş güvenlik rekabetiyle birleştiğine işaret etmektedir. Bu açıdan Tigray'daki gelişmelerin temel önemi, bir iç savaşın komşu devletlerin tehdit algıları ve güvenlik çıkarları devreye girdiğinde nasıl bölgesel bir krize dönüşebileceğini göstermesidir. Özellikle Eritre'nin 2020-2022 Tigray savaşında Etiyopya federal hükümetiyle aynı tarafta yer almasına rağmen bugün Addis Ababa tarafından Tigray'daki silahlı unsurları desteklemekle suçlanması, bölgedeki ittifakların kalıcı olmadığını ve değişen tehdit algılarının eski ortakları kısa sürede rakiplere dönüştürebildiğini göstermektedir. Mevcut gerilim aynı zamanda güvenlik ikilemi üzerinden değerlendirilebilir. Etiyopya açısından kuzeye asker göndermek, merkezi otoriteyi yeniden kurmak ve silahlı grupların hareket alanını sınırlamak için gerekli bir güvenlik tedbiri olarak görülebilir. Ancak aynı askerî hareket Eritre tarafından kendi sınırına yaklaşan potansiyel bir tehdit şeklinde algılanabilir. Eritre'nin buna karşı askerî hazırlıklarını artırması ise Etiyopya'nın tehdit

algısını daha da güçlendirebilir. Böylece taraflardan hiçbiri başlangıçta geniş çaplı bir savaş istemese bile, karşılıklı güvenlik tedbirleri istem dışı bir tırmanma sürecini başlatabilir. Bu durum aynı zamanda 2022 Pretoria Barış Anlaşması'nın sınırlarını da ortaya koymaktadır. Anlaşma Etiyopya hükümeti ile Tigray güçleri arasındaki büyük ölçekli savaşı durdurmuş olsa da Eritre'nin güvenlik kaygılarını, Etiyopya-Eritre arasındaki tarihsel güvensizliği ve daha geniş bölgesel rekabeti ortadan kaldırmamıştır. Dolayısıyla bir barış anlaşmasının silahlı çatışmayı sona erdirmesi, çatışmayı yeniden üretebilecek bütün güvenlik sorunlarının çözüldüğü anlamına gelmemektedir. Tigray'ın Eritre sınırının hemen güneyinde bulunması bu riski daha da artırmaktadır. Bölge, Etiyopya'daki iç çatışmanın aynı zamanda Etiyopya-Eritre rekabetinin askerî olarak ortaya çıkabileceği bir alana dönüşmesine imkân vermektedir. Buna Etiyopya'nın Kızıldeniz'e erişim arayışı ve Eritre'nin egemenlik kaygıları da eklendiğinde, Tigray'daki çatışmanın yalnızca yerel aktörler arasında yaşanan bir güç mücadelesi olmadığı daha açık hale gelmektedir. Asıl güvenlik riski, Tigray'daki iç savaşın yeniden başlamasından ziyade, yerel çatışmanın devletler arası rekabetle birleşerek daha geniş ve kontrol edilmesi zor bir bölgesel krize dönüşmesidir. Tigray örneği bu nedenle barış süreçlerinde yalnızca iç aktörler arasındaki silahlı çatışmanın durdurulmasının

yeterli olmadığını; komşu devletlerin güvenlik kaygılarının ve bölgesel rekabetin de yönetilmesi gerektiğini göstermektedir.

ABD, Rusya Dizel Anlaşması ve Avrupa'nın Güvenlik Açmazı

ABD ile Rusya arasında sağlanan ve Moskova'nın küresel piyasalara dizel yakıt tedarik etmesini öngören anlaşma, Batı ittifakında ve Avrupa Birliği tarafında endişelere yol açmıştır. İtalya Başbakanı Giorgia Meloni yaptığı son açıklamada, söz konusu dizel anlaşmasının küresel diplomasi de riskler barındırdığına dikkat çekerek hamlenin Moskova'ya Ukrayna'daki savaşı finanse etmesi için yeni ve büyük bir finansal kaynak sağlayacağını belirtmiştir. Meloni, aynı zamanda enerji güvenliği ve yaptırımlar konusunda tek taraflı karar mekanizmaları yerine Avrupa Birliği üyesi ülkelerin ortak bir tutum sergileyerek kolektif bir yanıt vermesi gerektiği çağrısında bulunmuştur. Uluslararası dengelerin yeniden oluşmasına yol açan gelişme, küresel enerji denkleminde yeni diplomatik oluşumlara zemin hazırlamaktadır. Enerji piyasalarında yaşanan bu gelişme

değerlendirildiğinde, İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'nin ABD Başkanı Donald Trump'ın Rus dizeline yönelik anlaşmasına ilişkin tepkisi Avrupa'da şekillenebilecek diplomatik krizlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Meloni'nin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, küresel yakıt fiyatlarındaki yükselişin temelinde Ukrayna'daki savaştan ziyade İran'daki gelişmeler yer almaktadır. İtalya Başbakanı'nın bu ayrımı vurgulaması, ABD'nin Moskova ile yaptığı anlaşmanın, enerji ve ticaret alanlarında endişe yarattığı düşünülmektedir. ABD tarafının, savaş kaynaklı ekonomik maliyetleri hafifletmek ve yakıt fiyatlarını düşürmek amacıyla Rusya üzerindeki yaptırımları azaltması anlaşılabilir bir hamle gibi görünse de Batı bloğunda bu kararın tutarsız mesajlar verdiği ve Rusya'yı meşrulaştırdığı düşüncesi hakimdir. Bu durum, enerjide güvenlik endişesi yaşayan Avrupa ile ABD arasında yeni bir diplomatik krizin oluşacağını gösterir niteliktedir. Diplomasi alanında yaşanan gelişmeler incelendiğinde, Transatlantik ilişkilerde görüş ayrılıklarının bir süre daha süreceği anlaşılmaktadır. Avrupa ülkeleri kendi enerji arz güvenliğini ve ticaret dengelerini korumak amacıyla tek taraflı adımlar yerine ortak bir karar mekanizması etrafında kolektif bir karar alma ihtiyacı duymaktadır. Diğer taraftan, söz konusu dizel anlaşması uluslararası boyutta değerlendirildiğinde, etkilerinin finansal ve ticari sınırların ötesinde yeni diplomatik

ilişkilerin oluşacağını gösterir niteliktedir. Yaptırımların esnetilmesiyle Rusya'ya sağlanan finansal ve diplomatik alan Batı ittifakı içerisinde bir meşruiyet tartışmasını başlatarak diplomatik ilişkilerde yeni bir dönemin başlayacağı ihtimalini ön plana çıkarmaktadır.

Filistin'de Seçimlerin Ertelenmesi: Meşruiyet ve Dış Beklentiler Arasında Filistin Yönetimi

Filistin'de 28 Kasım'da gerçekleşmesi planlanan parlamento seçimleri, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ın yayınladığı kararname ile 2027'ye ertelenmiştir. Parlamento seçimlerinin 11 Eylül 2027'de cumhurbaşkanlığı seçimleriyle beraber yapılması planlanmaktadır. Kararname'ye göre erteleme nedeni "özgür, adil ve kapsayıcı" bir seçim ortamı için gerekli koşulların oluşamamasına bağlanmıştır. Filistin haber ajansı WAFA'nın haberine göre karar, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Yürütme Komitesi'nin görüşleri doğrultusunda alınmış bir karardır. Sunulan gerekçeler arasında ise İsrail'in Batı Şeria ve Doğu Kudüs'teki askeri saldırıları, bölgedeki yerleşimci şiddeti, hareket kısıtlamaları; Gazze'de ise insani koşullar,

İsrail güçlerinin bölgeden çekilmemesi ve bölgedeki yeniden imar çalışmalarında ilerleme sağlanamaması sebeplerinin yer aldığı görülmektedir. Ertelenen seçim, yaklaşık 20 yıllık bir aradan sonra bölgede gerçekleşecek olan ilk parlamento seçimi olacaktı. Filistin’de son parlamento seçimleri 2006 yılında gerçekleşmiştir. Yaser Arafat’ın 2004 yılındaki vefatının ardından 2005 yılında Mahmud Abbas Cumhurbaşkanı seçilmiştir. 2009 yılında görev süresinin dolmasına rağmen ertelenen seçimlerle hala sandığa gitmeyen Abbas, muhalif kesimler tarafından sürecin başından beri seçimlerin iktidarına karşı tehdit oluşturacağı sebebiyle seçime gitmekten kaçındığı görüşüyle eleştirilmektedir. Yapılan araştırmalara göre kamuoyunda iktidar değişikliği yönünde bir istek olduğu gözlemlenirken, Batılı ülkelerden de yönetimde reform yapılması yönünde baskılar olduğu görülmektedir. 2025 yılında Abbas, Fransa’nın Filistin Devleti’ni tanıması kapsamında Filistin’de seçimlerin yapılacağına dair Emmanuel Macron ve Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman’a yazılı bir taahhütte bulunmuştu ve kararnamenin yayınlanmasından birkaç hafta önce BM’ye gönderilen bir video mesajda bu taahhüdü yinelemişti. Dolayısıyla seçimlerin ertelenmesi yerel bir seçim takvimi değişikliğinin yanında, uluslararası bir taahhüdün de ertelenmesi şeklinde değerlendirilebilir. Karara yönelik eleştirilere bakıldığında, eleştirilerin Mahmud

Abbas’a yöneltilen otoriterleşme ve yolsuzluk iddiaları ile birlikte yinelendiği görülmektedir. Muhalif görüşlerin iktidar tehdidi sebebiyle Abbas’ın sandığa gitmekten geri durduğu görüşlerinin yanı sıra İsrail’in erişim kısıtlamaları seçimin fiili uygulanabilirliğini zorlaştırmaktadır. 2007 yılında Hamas ve Abbas liderliğindeki El-Fetih partisi arasında yaşanan sürtüşmeler, Hamas’ın el-Fetih’i Gazze şeridinden uzaklaştırması ve Hamas’ın Gazze’yi, el-Fetih’in ise Batı Şeria’yı yönettiği bir sistemin oluşması ile sonuçlanmıştı. Alınan erteleme kararının ardından ise Hamas yetkilileri, işgal altında bulunan Filistin topraklarında mevcut koşullarda özgür ve adil bir seçim gerçekleşemeyeceğini açıklayarak seçimlerin ertelenmesi kararına katılmış ve yeni bir ulusal strateji ve ortak bir program oluşturma noktasında görüşmelere açık olduklarını vurgulamışlardır. Kararnamenin bölgesel ve Batılı güçlerle olan ilişkilerle yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Seçimin gelecekte somut bir takvime bağlanıp bağlanamayacağı, bölgede güvenlik ortamı ve seçim için gerekli koşulların oluşup oluşmayacağı ise bir soru işareti olarak karşımıza çıkmaktadır. Koşullar sağlanmazsa 2027 takviminde de benzer engellerle karşılaşılabilceğini söylemek mümkündür.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Avrupa'nın Enerji İkilemi: Bulgaristan'ın Rusya Politikasındaki Ayrışma

Bulgaristan Başbakanı Rumen Radev'in, Donald Trump ile Vladimir Putin arasında yapılan dizel tedariki anlaşmasına destek vermesi, Avrupa'nın Rusya'ya yönelik politikasında uzun süredir var olan bir çelişkiyi yeniden gündeme taşımıştı. Radev'in desteğinin arkasındaki temel gerekçenin Avrupa'da yükselen yakıt fiyatları, üretim maliyetlerini arttırması ve ekonomik rekabet gücünü zayıflatması olduğu düşünülmektedir. Ancak bu yaklaşım, ekonomik rahatlamanın siyasi sonuçlardan bağımsız değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusunu da beraberinde getirmektedir. Euronews'in 15 Ekim tarihli haberine göre Bulgaristan başbakanı, anlaşmayı destekleyerek Rusya'ya yönelik baskının sürdürülmesini önceleyen bazı Avrupalı liderlerden ayrılmıştır. Tartışmanın merkezinde yalnızca dizelin fiyatı bulunmamaktadır. Rusya'nın enerji ihracatından elde ettiği gelir, Ukrayna savaşı boyunca uygulanan ekonomik yaptırımların önemli hedeflerinden biri olmuştur. Bu nedenle

Rus petrol ürünlerinin yeniden pazara sunulması, arzı artırma ihtimalinin yanı sıra yaptırımların ne kadar tutarlı uygulanacağı konusunda da soru işaretleri yaratmaktadır. Reuters'ın 15 Ekim tarihli haberinde, Rusya'nın dizel ihracatını yeniden başlattığı ve ilk sevkiyatın 300 bin tonu aşmasının öngörüldüğü aktarılıyor. Ancak, açıklanan miktarın küresel fiyatlar üzerindeki gerçek etkisi henüz ölçülebilmemiş değildir. Arz artışının tüketiciye ne ölçüde yansıtacağı; taşıma maliyetlerine, talebe, rafineri kapasitesine ve piyasa beklentilerine bağlıdır. Avrupa Birliği'nin enerji politikası üzerine yapılan akademik çalışmalar, bu ayrışmayı anlamak için bizlere daha geniş bir çerçeve sunmaktadır. Francesca Batzella'nın Energy Policy dergisinde 2024'te yayımlanan "Slowly but surely? Assessing EU actorness in energy sanctions against Russia" başlıklı araştırması, üye devletlerin enerji bağımlılıkları, coğrafi konumları ve ticari çıkarlarının ortak yaptırım kararlarını etkilediğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın önemli bulgularından biri, AB'nin dış politikada ortak hareket etme kapasitesinin üye ülkelerin farklı öncelikleriyle sınırlandırılmasıdır. Bu açıdan Radev'in tutumu, yalnızca bir liderin tercihi değil, Avrupa'nın enerji güvenliği konusunda uzlaşmakta yaşadığı yapısal güçlüğü bir örneği olarak da okunabilir. Ancak, yaptırımların etkisini yalnızca Rusya'nın enerji gelirlerindeki değişim üzerinden

değerlendirmek yeterli değildir. Daniel W. Drezner, The Sanctions Paradox (1999) adlı çalışmasında ekonomik yaptırımların sonuçlarının, hedef ülkenin maliyetlere dayanma kapasitesi kadar yaptırım uygulayan ülkelerin kararlılığına da bağlı olduğunu tartışmaktadır. Bu yaklaşım, Avrupa açısından önemli bir noktaya işaret etmektedir: Üye ülkeler ekonomik baskılar karşısında ortak çizgiden uzaklaştıkça, yaptırımların siyasi mesajı zayıflayabilir. Yine de tek bir ticari anlaşmanın Rusya'nın savaş kapasitesini belirgin biçimde artırdığını söylemek için gelirlerin miktarı ve kullanımına ilişkin somut veriler gerekir. Anlaşmanın siyasi arka planında ABD ile Avrupa arasındaki öncelik farklılıkları da bulunmaktadır. Trump yönetiminin yakıt fiyatlarını düşürmeye odaklanmasıyla Avrupa'daki bazı liderlerin Rusya üzerindeki baskıyı sürdürme talebi aynı politika hedefi etrafında birleşmemektedir. İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'nin anlaşmayı riskli bulması ve AB'nin ortak tutumunu koruması gerektiğini savunması bu ayrılığın işaretlerinden biri olarak kabul edilir. Ancak anlaşmanın hangi siyasi hesaplarla yapıldığına ilişkin değerlendirmeler, doğrulanmış gerekçelerden ayrı tutulmalıdır. Bulgaristan'ın tutumu, enerji güvenliği ile dış politika hedefleri arasındaki gerilimi görünür kılmaktadır. Daha ucuz yakıt devletlere kısa vadede ekonomik açıdan cazip gelebilir; fakat bunun uzun vadeli siyasi maliyeti, yalnızca açıklamalar üzerinden

hesaplanamamaktadır. Anlaşmanın gerçek etkisi, sevkiyatların gerçekleşip gerçekleşmediği, fiyatlara nasıl yansıdığı ve Rusya'nın elde ettiği net gelirin ne ölçüde arttığı izlenerek değerlendirilmesi daha doğru bir yaklaşım olmaktadır. Bu veriler ortaya çıkmadan anlaşmayı kesin bir ekonomik başarı ya da yaptırımlar açısından belirleyici bir kırılma olarak nitelemek henüz erken olacaktır.

Japonya'nın Nükleer Olmayan Üç İlkesinin Geleceği Ne Olacak?

2026 yılında Japonya'nın nükleer politikasına yönelik tartışmalar, Doğu Asya'daki güvenlik gelişmeleri ve Başbakan Sanae Takichi yönetiminin savunma yaklaşımı ile yeniden gündeme gelmiştir. 1967 yılında Başbakan Eisaku Satotarafından açıklanan ve nükleer silahlara sahip olmamayı, üretmemeyi ve ülkeye girişine izin vermemeyi amaçlayan Üç Nükleer Olmayan İlke, Japonya'nın güvenlik politikası açısından önemini halen korumaktadır. Bununla beraber, bölgesel tehdit algılarındaki değişimle ilkelerin mevcut durumda nasıl uygulanması gerektiğine dair tartışmaları da ortaya çıkarmaktadır.

Japonya'nın güvenlik değerlendirmelerinde Kuzey Kore'nin nükleer programları, Çin'in askeri kapasitesindeki artış ve Rusya'nın bölgedeki askeri faaliyetleri öne çıkan unsurlar arasında olduğu gözlemlenebilir. Bu gelişmeler doğrultusunda, Tokyo yönetiminin savunma kapasitesini güçlendirme çabası ve ABD ile olan ittifak ilişkisini tekrardan değerlendirmesine zemin hazırlamakta olduğu ifade edilebilir. Özellikle ABD'nin nükleer caydırıcılığına dayanan güvenlik anlayışıyla Japonya'nın nükleer karşıtı duruşu arasındaki ilişkinin, değişen stratejik koşullar çerçevesinde ele alındığı değerlendirilebilir. Bu tartışmalarda iki temel yaklaşımın öne çıktığı söylenebilir. İlk yaklaşım, Üç Nükleer Olmayan Ülke korunarak savunma kapasitesinin geliştirebileceğinin savunan görüştür. Bu bağlamda limanların, ulaşım altyapısının ve Öz Savunma Kuvvetleri tesislerinin modernize edilmesi caydırıcılığı destekleyecek seçenekler açısından değerlendirilebilir. Diğer yaklaşım ise bilhassa nükleer silah taşıyan müttefik gemilerin Japonya limanlarına girişini sınırlandıran üçüncü ilkenin yeniden ele alınmasını önermektedir. Bu görüşe göre söz konusu kısıtlama, olası krizlerde stratejik hamle alanını daraltabilir. Ancak bu gibi bir değişikliğin Japon kamuoyundaki nükleer silahlara karşı olan tutum ve bölgesel istikrar arasındaki ilişkinin dikkatle değerlendirilmesi gerektiği ifade edilebilir. Japonya'nın nükleer politikasındaki değişiklikler, komşu ülkelerin

güvenlik algıları bakımından da önem taşımaktadır. Güney Kore ve Çin'in bu konu hakkındaki tutumları, Tokyo'nun savunma tercihiyle bölgede istikrar sağlama arasındaki ilişkiyi dikkatle değerlendirmesini gerekli kılabilir. Bu çerçevede, Üç Nükleer Olmayan Ülke konusundaki tartışmaların, Japonya'nın caydırıcılık ihtiyacı ile nükleer karşıtı politika geleneği arasındaki dengeyi sağlama konusundaki çabasını yansıttığı söylenebilir. Bu dengenin nasıl sağlanacağı, Japonya'nın gelecekteki savunma tercihleri ve Doğu Asya'daki stratejik ilişkiler açısından belirleyici olabileceği değerlendirilebilir.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda Enerji Ateşkesi: Diplomatik Belirsizlik

ABD Başkanı Donald Trump'ın 11 Ekim 2026'da Rusya ile Ukrayna arasında enerji altyapılarına yönelik saldırıların durdurulacağını açıklamasının ardından saldırıların devam etmesi, ateşkes girişiminin uygulanabilirliğini tartışmaya açmıştır. Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy, Rusya'nın Kiev ve Harkiv başta olmak üzere enerji tesislerini hedef aldığını belirtirken

Moskova, ateşkesin kapsamına ilişkin somut bir çerçevenin kendilerine iletilmediğini savunmuştur. Trump ise her iki tarafın da anlaşmayı ihlal ettiğini ileri sürerek ateşkesin geçerliliğini koruduğunu açıklamıştır. Gelişmenin temelinde, diplomatik açıklamalar ile tarafların sahadaki askerî stratejileri arasındaki uyumsuzluk bulunmaktadır. Enerji altyapısı, savaş koşullarında yalnızca sivil yaşamın devamlılığı açısından değil, askerî üretim, lojistik ve ekonomik dayanıklılık bakımından da stratejik öneme sahiptir. Elektrik üretim tesisleri, doğal gaz altyapısı ve enerji dağıtım ağlarına yönelik saldırılar, Ukrayna'nın özellikle kış aylarında kamu hizmetlerini sürdürme kapasitesini zayıflatabilir. Buna karşılık Ukrayna'nın Rus petrol rafinerilerine yönelik saldırıları, Moskova'nın enerji gelirlerini ve savaş ekonomisini hedef almaktadır. Bu karşılıklı strateji, enerji altyapısının savaşta bir baskı aracına dönüştüğünü göstermektedir. Ateşkesin ilan edilme biçimi de müzakere sürecinin kırılma anını ortaya koymaktadır. Zelenskiy'nin açıklamadan önce anlaşmanın ayrıntılarından haberdar olmadığını belirtmesi, Washington ile Kiev arasındaki koordinasyon sorunlarına işaret etmektedir. Kremlin'in de anlaşmanın koşullarını açıkça teyit etmemesi, tarafların üzerinde uzlaştığı bağlayıcı bir mekanizmanın bulunup bulunmadığı konusunda belirsizlik yaratmıştır. Bu durum,

ABD'nin arabuluculuk girişimlerinin yalnızca liderler arasındaki siyasi açıklamalara dayanması hâlinde kalıcı sonuç üretmesinin zor olacağını göstermektedir. Avrupa Birliği'nin Rusya'ya yönelik yaptırımları genişletme girişimi ise Washington'ın yaklaşımıyla Avrupa başkentlerinin tutumu arasındaki farklılığı belirginleştirmektedir. Trump yönetiminin Rusya'dan dizel yakıt tedarikine ilişkin girişimi, enerji fiyatları ve ekonomik çıkarların dış politika kararlarında etkili olduğunu gösterirken Avrupa'nın yaptırım politikası Moskova üzerindeki baskıyı sürdürmeyi amaçlamaktadır. Bu ayrışma, Batı'nın Ukrayna politikasında ortak hareket etmesini zorlaştırabilir. Sonuç olarak enerji ateşkesi, Rusya-Ukrayna savaşında diplomatik girişimlerin güvenilirliği ve uluslararası aktörler arasındaki koordinasyon açısından önemli bir sınamadır. Kalıcı ilerleme sağlanabilmesi için ateşkesin kapsamının açıkça belirlenmesi, karşılıklı yükümlülüklerin doğrulanabilir olması ve ihlallere karşı ortak bir mekanizma oluşturulması gerekmektedir.